

Låt inte kvinnokampen tippa över i mansförakt

I en artikel (DN 27/2) angrep Jörgen Eriksson kvinnorörelsen för att svika de prostituerade genom att inta en moraliserande attityd. Det utlöste en intensiv debatt, där också flera prostituerade deltog.

Här svarar Jörgen Eriksson på kvinnornas kritik.

NÄR HJÖRDIS LEVIN (DN 10/3) och Mirre Hofsten (DN 12/3) diskuterar vad som har gjorts och vad som kan göras åt prostitutionen flyr de — som så många andra — in i en avlägsen framtid. Kvinnorörelsen har "krävt en mänsklig, öm, öppen och fri sexualitet", skriver Levin och förlorar sig i ett oändlighetsperspektiv. Kräva går väl an, men skapa! Och Hofsten hänvisar till de lästa könsrollerna som måste brytas upp och förvandlas, också det ett jobb på mycket lång sikt.

Om slutmålen är vi ense. Min fråga gäller vad som ska ske under tiden. Hur hårt får man gå fram i tecknet av en ideologi? Vilka mänskliga problem kan man underlåta att se, inse och känna för — utan att riskera att undergräva och misstänkliggöra ideologins humanitet?

Den utopiska visionen ska hållas levande, så att rörelsen mot den inte avstannar. Ingenting bör göras som bryter utvecklingen mot en human socialism. Men det befrävar inte från ansvarstagande i nuet, från att minska svårigheterna och betrycket för medborgarna här och nu.

Går långsamt

Att moralismen breder ut sig hos vänstern är ett tecken på frustration. Kvinnofrigörelsen och socialismens förverkligande går långsamt, står och stampar, följer ingen rakt utstakad bana. Människorna låter sig inte utan vidare medvetandegöras, de är likgiltiga och slarvar med politiken. De som inte längre står ut med långsamtheten i skeendet börjar kasta sina hänsyn över bord och skapar sig därvid antagonistiska motståndare av män-

niskor som egentligen borde vara deras värvade anhängare.

Moraliserandet innebär att man ersätter insikt och förståelse med bestämda regler för mänskligt beteende. Receptet för att få folk att acceptera reglerna utgörs av straff, tvång och hot om tvång. Detta är gammalt som gatan. Det nymoralistiska inslaget består i att man givit tvånget socialistiska förtecken. Man rullar på kuttningen åt vänster och tror sig ha åstadkommit något — annat än nytt elände! På det finns många goda exempel från senare tid. Se bara på den nymornade tvångsnarkotikadebatten!

Våldtäkt

Hjördis Levin tar upp sexualbrottsutredningen. Kvinnoaktivisterna kritiserade hårt och framgångsrikt förslaget till ny våldtäktsparagraf, som innebär att vid bedömningen av brottet hänsyn skulle tas till "den tvingades handlande före övergreppet". "Det kändes skönt", skriver hon, att vi fick arbeta "så gott som fritt från kritik och påhopp."

All diskussion stämplas på förhand som påhopp.

Sexualbrottsutredningen formulerade sig klumpigt. Det får inte dölja rimligheten i att båda parter agerande tillåts påverka bedömningen. Hade vi redan i stort sett uppnått den fria och lyckliga sexualitet som hägrar i fjärran, ja, då kunde det möjligen vara befogat att skära alla våldtäkter, alla våldsamma avhopp från den goda kärleken, över en kam. Men så är det inte nu.

Nu lever vi i en värld där de sexuella behoven och deras uttrycksformer dagligen och stundligen deformeras och perverteras i kontakterna mellan könen, bru-

kas som vapen och utnyttjas för alla slags krassa och ovidkommande syften. Det är inte bara männen som spelar ett maktspel med könet och den sexuella attraktionen som insats. Det finns också kvinnor som spelar. Att inte erkänna det är att göra det lätt för sig.

Kluven tunga

Kvinnovänstern har i den här frågan talat med kluven tunga. Man har inte velat gå i bräsch för straffskärpningar. Man har ibland till och med föreslagit sänkt straffskala för våldtäktsmän. Å andra sidan säger Hjördis Levin rent ut att vad man krävde var att den tvingades handling "inte skulle få ligga till grund för en mildare bedömning" (min spärr).

Såvitt jag förstår finns det ingen opinion i landet för avskaffande av fängelse för våldtäkt. I lindrigaste fall kommer alternativet att bli fängelse eller böter. Resultatet av kvinnornas argumentation blir då skärpta straff i de enskilda fallen, alltså fler män i fängelse. Det får man faktiskt lov att inse.

Våldtäktsproblematiken har två sidor. Dels har vi de kvinnor som på grund av hot, nedpressning, passivering, ångest och ångslan för omgivningen inte vågar eller vill anmäla en regelrätt våldtäkt. Dels har vi de män som blivit och kommer att bli falskt anklagade, häktade, åtalade och dömda för en våldtäkt som de inte begått. Det är ett dilemma som ingen enkel könsrollsmoral kan hjälpa oss förbi.

Kvinnan "segra"?

Hur ska man för övrigt praktiskt kunna undvika att både mannens och kvinnans beteende

granskas och bedöms i samband med en våldtäktsanmälan? En utredning måste i vilket fall komma till stånd. Är det tänkt att utredningen ska reduceras till ett minimum, rättssäkerheten skrotas och kvinnan "segra" på dess ruiner — till allmänt medborgerligt förfång?

Är våldtäktsmannen huvudmotståndare eller bifigur i kampen mot manssamhället? Eller är han kanske när det kommer till kritan en broder, en svärnådd kamrat, lika ohjälpligt insnärjd i sitt aggressiva mönster som vissa kvinnor i sitt passiva?

Är kvinnan dömd till evig skyddslöshet gentemot mannens sexualaggressioner? Är mannen dömd att bete sig så? Kan man tänka sig ett visst mått av framsynthet i sexuallagstiftningen, utan att vi därför bortser från nuets hårda realiteter?

Frågor som återstår att penetrera i kvinnokampen, vilken jag finner berättigad ända fram till den punkt då den börjar tippa över i enkel könschauvinism och mansförakt.

Sexualnöd

Jag nämnde tidigare frustrationen som en väsentlig orsak till de nymoralistiska tongångarna inom vänstern. För första gången tycker jag att de slarvigt utnyttjade bevingade ord som säger att det gäller att "hantera sin besvikelse" har fått giltig tyngd.

Men när man kommer till sexualfrågorna finns även andra skäl till moraliserandet. Ett viktigt sådant är att man inte fattat, eller inte velat fatta, att det under den fluffiga ytan av sexuell frigiditet i vårt samhälle fortfarande döljer sig en stor och beklämmande sexualnöd. Hos ensamstående och i nerkörd äktenskap. Bland dem som är isolerade, hämtrade och oattraktiva. Bland fysiskt och psykiskt handikappade. Hos hela den stora skara som av skilda skäl inte är "gångbar på marknaden".

Säkert är nöden störst bland kvinnorna, eftersom deras sexualitet fortfarande är mindre godkänd, och över en kam

fentligt" uttryck. Men låt mig trots det och apropå prostitutionen ändå citera några rader ur ett brev som jag fått från en man:

Jag har varit i samma situation som du, med hämningar och svårigheter med relationerna med kvinnor. Jag passerade faktiskt 30-årsåldern innan jag med stöd av en sexualrådgivare vågade gå till en prostituerad och uppleva mitt första samlag i livet. Sen har det varit många fler gånger då jag gått till poseringstjejer och så.

Jag känner precis som du tacksamhet mot dessa flickor som verkligen gett mig mycken varsamhet och omtanke när de märkt min oerfarenhet. Och jag kunde inte hjälpa att jag verkligen tyckte om dom här flickorna som dom var. Jag kunde aldrig förstå den här nedlåtande, avståndstagande, föraktande attityd som finns hos så många och som kommer fram i massmedia.

Representativt?

Jag vet att Hjördis Levin och andra finner en sådan beaktelse "tårdrypande". Men därmed kommer de inte runt dokumentets sakinhåll. Och de kommer inte förbi att ställa sig frågan hur representativt det är, hur många liknande fall som finns i dag och som fortlöpande kommer att finnas.

Undantagsfall, säger ni. Föga troligt, svarar jag. Ni har nog inte riktigt förstått hur en sexualfientlig uppväxtmiljö i ännu verksamma generationer kan ställa till det för barnen. Om man nu tänker sig att all prostitution prompt och villkorlös avskaffades, inte skulle därvid som av ett trollslag några goda samariter framspringa och ta sig an de verkligt sexualhämjade.

Men ni hävdar kanske att det är ett otillåtet manligt privilegium att hos de prostituerade söka bot för sin sexualnöd, hur förlamande svår den än är?

Säg det i så fall rent ut. Det är åtminstone en klar och brysk

ständpunkt. Bättre det än att, som Hjördis Levin gör, vifta bort problemet genom att låtsas att det skulle handla om "de vanliga, sexuellt lite truliga killarna som behöver hjälp på traven".

Om prostitutionen har nu sagts så mycket från så många håll, och de prostituerade har själva bidragit med så många nyanse- rande synpunkter att den som följt debatten med oförvillad blick inte längre kan förmås att skriva in prostitutionen i någon enkel formel.

Inte slavhandel.

I utopins himmel må varje form av handel med sexualiteten te sig förnedrande. Vi rör oss då i en abstrakt värld. Det är dock inte fråga om slavhandel. Man säljer inte hela människan utan en tjänst bland många andra i arbetsköparnas tjänste- och varusamhälle. Den extra avsky som därvid riktas mot prostitutionen har ett gammalkristligt och puritanskt ursprung.

Beklämmande i konkret bemärkelse blir prostitutionen först då den förknippas med övervåld, socialt nödtvång och hänsynslöst utnyttjande av enskilda kvinnor. Det är vad som sker i den scen som Margareta Garpe och Suzanne Osten (DN 29/3) målade från Sergels torg, där en kille tvingade sin tjej upp på Malm- skillnadsgatan för att skaffa pengar till knark. Men i den målningen är ju inte prostitutionen det primärt onda, utan narkotikaberoendet och det rolltagande som berättigar mannen att tvinga kvinnan och förmår kvinnan att acceptera tvånget.

Det gäller, som Christina Persson framhöll (DN 2/4), att skilja på orsak och verkan. Annars kan prostitutionen genom enkel förknippning göras skyldig till snart sagt vad som helst.

Visst kan man teoretiskt tänka sig att gå fram med hårdhandskarna, så som Garpe/Osten önskar sig, och kriminalisera såväl de prostituerade som deras kunder. Känn den kalla fläkten från en utstansningsmaskin som

Alla har hemliga
drömmar om
sexuella äventyr...

■ Vi har ännu långt kvar till ett samhälle där sexualiteten är "mänsklig, öm, öppen och fri". Och vad ska ske under tiden?

redan arbetar på högvarv i det här samhället!

Löjeväckande

Betrakta också för ett ögonblick den osannolikt skrämmande och löjeväckande scenen med tiotusentals sexualsnokande polismän som rensar gator och torg, bryter sig in i lägenheter, offentliga lokaler och på arbetsplatser, släpar i väg med skaror av medborgare för att förhöra dem om deras sexuella förbindelser och utreda deras penningtransaktioner, gåvor, deponeringar, underhåll, smycken, kläder, bostadsköp etc.

Saken är helt enkelt inte praktiskt och förnuftigt genomförbar. Dem man kan komma åt med en kriminalisering är de resurssvaga som inte förmår ordna sina mellanhavanden tillräckligt diskret. Hånka några frusna stackare på Malm- skillnadsgatan går man i land med! Men inte att fånga in direktörs- och representationsknullen, hålldameriet och prostitutionen i överklassen.

Sånt blir resultatet. Vardig socialistisk målsättning?

Prostitution är nu en gång för alla inte någonting som försiggår i den bästa av världar. Jag har ingen snusförnuftig slutlösning. De prostituerade föraktas av omvärlden och isoleras från den. Angelägnast av allt borde vara att stärka deras självkänsla och ge dem mänskligt värde.

Lyssna till dem, vill jag upprepa, nu när de börjat tala. Ge dem en chans att organisera sin verksamhet på egna villkor, så att de kan befria sig från genuina halllickar, hyreshajar, sexkapitalister och andra dåliga beskyddare. Ge dem ett socialt accepterande så att de kan svara med ett socialt ansvar och börja betala sina skatter.

Det skulle inte föra oss ett tuppfnät längre bort från det lyckliga, oprostiterade samhälle som vi alla drömmer om. Men det skulle göra det här samhället lite dragligare att leva i för ganska många.

JÖRGEN ERIKSSON